

דוקטרינה הגנתית לישראל

במציאות הגיאופוליטית הנוכחית יש להכיר בתועלת שתצמח לישראל מאימוץ דוקטרינה הגנתית במקום הדוקטרינה ההתקפית של חתירה להשגת הכרעות בעימותים עם ארגוני טרור וגרילה

"עלינו לזכור ולשנן לעצמנו בלי הרף כלל אחד גדול... אם נוכרח שוב להילחם - לא נילחם בעבר אלא בעתיד, ומה שהצליח והתאים בעבר, אינו מוכרח ובטוח שיצליח ויתאים גם לעתיד... הכוננות מחייבת אותנו לבדוק מזמן לזמן [את] מכשירי ההגנה שלנו לאור המציאות המשתנה ולהתאים אותם לצורכי השעה"

(דוד בן-גוריון, הישיבה ה-122 של הכנסת
השנייה, 18 באוגוסט 1952)¹

מאז ראשית ימיה אימצה ישראל דוקטרינה צבאית התקפית שבמרכזה החתירה להכרעת האויב. הדוקטרינה הזאת שירתה יעדים מדיניים ביטחוניים שהם הגנתיים בעיקרם. במאמר נבחנת השאלה האם נוכח התמורות שחלו בשנים האחרונות - בגיאוגרפיה האזורית, בנורמות הבין-לאומיות, באיומים הצבאיים על ישראל וביכולות של צה"ל - בשלה העת לעבור מדוקטרינה התקפית של הכרעת האויב באמצעות כוח מחץ התקפי לדוקטרינה הגנתית המשלבת כוח עמידה ועליונות התקפית.

תכלית האסטרטגיה ההגנתית ברמה האופרטיבית היא למנוע נזק קשה בעורף ולפגוע קשות ביריב; תכליתה ברמת האסטרטגיה רבתי - בעימות ולאחריו - היא לשמר את החוסן הלאומי ואת המעמד המדיני, לבסס את ההרתעה ולמנוע הידרדרות ביציבות האזורית.

שאלת המפתח היא האם אסטרטגיה כזאת אכן תביא למימוש טוב יותר של יעדי ישראל בטווח הארוך, לניצחון במערכה ואף להכרעה רעיונית של אסטרטגיית היריבים.

בעימותים האחרונים ניכר שהאסטרטגיה הצבאית של ישראל אינה משרתת אותה היטב² - בעיקר נוכח האתגרים הבאים: ההתמודדות עם ארגונים תת-מדינתיים, שמולם קיים קושי להגיע להכרעה צבאית בזמן קצר, אתגר האש והאיום על העורף, שרק הולכים וגוברים, ואתגר הלגיטימציה הנובע מהתפיסה שישאלה היא הגורם החזק בעימות ובשל הפגיעות באזרחים שהם, במקרים רבים, תוצאה של השימוש הציני שעושים ארגוני הטרור באוכלוסייה האזרחית שלהם (בעיקר ירי טילים ורקטות מתוך אזורים מיושבים בצפיפות כדי שאלה ישמשו להם מגן מפני התקפות נגד).

ישראל מוצאת את עצמה מול אויביה ב"מלחמה מקבילית"³: ישראל מכוונת את מאמציה לפגיעה בכושרו הצבאי של האויב ולהכרעתו, ולעומת זאת האויב נוקט אסטרטגיה שונה שמטרתה להתיש את ישראל ולהימנע ככל האפשר מקרבות הכרעה גדולים, שבהם ידו תהיה בהכרח על התחתונה.

לצד סוגיית "המלחמה המקבילית" יש למלחמות האחרונות שבהן מעורבת ישראל מאפיינים נוספים שמחייבים אותה לגבש אסטרטגיה חדשה:

1. **מאפייני היריבים והאסטרטגיה הצבאית שלהם:** אויביה של ישראל הם ארגונים תת-מדינתיים שלוחמים מתוך סביבה עירונית ונטמעים באוכלוסייה. הם עושים שימוש נרחב באש, ממעטים בתמרון של יחידות גדולות, מצטיידים באמצעי לחימה איכותיים יחסית נגד טנקים, ספינות ומטוסים ומפעילים כוחות קומנדו לביצוע פשיטות. באמצעות דרך הפעולה הזאת לא מנסים יריביה של ישראל להשיג הכרעה צבאית, אלא לפגוע בכושר העמידה שלה ולשבש את מהלכיה הצבאיים.

2. **שיח זכויות האדם** שמנוצל בעיקר לפגוע בלגיטימציה של ישראל

סא"ל ניר ינאי
קצין באג"ת

וביכולתה להגן על עצמה. מאחורי השיח הזה עומדים גורמים צדקניים במקרה הטוב ועוינים ממש במקרה הרע שאינם מוכנים להכיר בעובדה שגורמי הטרור מנצלים באופן ציני את השיח על זכויות האדם ואת הדין הבין-לאומי כדי להקנות לעצמם חסינות בעודם ממטירים אש ללא אבחנה לעבר יישובים בישראל - בניגוד לכל דין. כך או כך, המציאות היא שהשיח על זכויות האדם בעידן הנוכחי עומד בבסיס המהלכים המדיניים והציבוריים נגד ישראל, ואי-אפשר להתעלם ממנו.

3. **התהפכות האסימטריה בין ישראל ליריבותיה.** בניגוד לעבר, כיום עולה ישראל על יריבותיה בפרמטרים מרכזיים רבים - גם כמותיים. עם זאת, בנתוני השטח והאוכלוסייה נותרה האסימטריה כשהייתה, ואלהים נוספה אסימטריה חדשה: בין מספר הטילים והרקטות המכוונים לעבר ישראל לבין מספר טילי ההגנה הניצבים מולם. לעבר ישראל מכוונים כיום עשרות אלפי טילים ורקטות מדגמים שונים - בחלקם מדויקים - מה שהופך אותם לאיום מרכזי נוכח קוטנה של המדינה ונוכח המספר המוגבל של תשתיותיה.

4. **הטלטלה האזורית:** המלחמה בין הסונים לשיעים והתערעורת התפיסה של מדינת הלאום.

5. **השינויים במאפייני החברה הישראלית:** ההתמקדות בסוגיות חברתיות-כלכליות בעקבות התחזקות הערכים האינדיווידואליסטיים והרגישות הגוברת לאבדות.⁴

הטענה המרכזית המועלית במאמר הזה היא שבשל הנסיבות האלה עלולה תפיסה התקפית להביא לניצחון פירוס או, במילים אחרות, לניצחון בקרב ולהפסד במלחמה - ניצחון צבאי לצד הפסד מדיני.⁵ לכן כדי לתת מענה מיטבי ליעדים הלאומיים של ישראל בנסיבות האסטרטגיות הקיימות יש לבחון מחדש את החשיבה הצבאית. החלופה שאני מציע כאן היא מעבר מאסטרטגיה של הכרעה באמצעות גישה התקפית לאסטרטגיה חדשה שבה ניתן משקל שווה להגנה ולהתקפה. לפי הגישה הזאת יש להציב מול האויב הגנה רב-ממדית - אקטיבית, פסיבית וקיברנטית (ורובוסטית) (שיש לה אורך נשימה ושרידות משופרת). הגנה כזאת כוללת התקפות נגד משמעותיות באש לפגיעה מדויקת בנכסים וביכולות צבאיות מרכזיות של האויב, פשיטות קרקעיות והשתלטות על מרחבי עניין.

התפיסה הזאת עומדת בניגוד לתפיסה הקיימת ולאתוסים המכוונים

האויב נוקט אסטרטגיה שמטרתה להתיש את ישראל ולהימנע ככל האפשר מקרבות הכרעה גדולים, שבהם ידו תהיה בהכרח על התחתונה

של צה"ל, אך נכון יהיה לקיים עליה שיח מעמיק ברמה הצבאית והמדינית. להערכתי, מקבלי ההחלטות בישראל החלו בשנים האחרונות ללכת בכיוון החלופה הזאת, והדבר בא לידי ביטוי בהשקעה נרחבת באמצעי הגנה שונים - כמו גדר ביטחון והגנה אווירית - והימנעות מפעולות שמטרתן היא להשיג הכרעות צבאיות. אם אכן כך הדבר, יהיה זה נכון שבעתיד לקיים שיח צבאי-מדיני לבירור הסוגיה. לדעתי, גם אם ישראל תידרש לכושר הכרעה במצבי קיצון, הרי שנכון לשנות את הפרדיגמה המובילה לצורכי בניין הכוח והפעלתו.

האילוצים וההזדמנויות המחייבים בחינה

הממד הביטחוני

בשנים האחרונות החמיר האיום על העורף, וכיום תיתכן פגיעה אסטרטגית רב-ממדית בישראל - בחברה, בהנהגה ובצבא. באמצעות עשרות אלפי הטילים שברשותו, רבים מהם מדויקים, יכול האויב לנסות להשיג את היעדים הבאים:

- 1. פגיעה ישירה ועקיפה במשק ובתשתיות הלאומיות.** למשל, פגיעה בנמלי ים ואוויר יכולה להביא לניתוק הקשר בין ישראל לעולם. התוצאה תהיה פגיעה קשה במשק. האויב מודע לכך, כמובן. באחד מנאומיו הצהיר מנהיג חזבאללה חסן נסראללה כי "באמצעות ירי של ארבעה טילים אנחנו מסוגלים לשתק את הספקת החשמל של ישראל".⁶ זהו איום לפגוע ישירות בתשתיות חיוניות למשק שיגרמו לנזקים כלכליים משמעותיים ובכללם פגיעה בייצור ובריחת משקיעים.
 - 2. פגיעה נרחבת באזרחים ובכוחות צה"ל.** ירי על שטחי כינוס והיערכות, ריכוז אש על יישובים סמוכי גבול וגם ניסיונות פגיעה במקומות רגישים שונים כמו מגדלי מגורים.
 - 3. פגיעה בתפקוד הרשויות והאוכלוסייה.** מרחבים רבים בישראל יהיו נתונים לאש במשך כל תקופת המלחמה בהיקפים ובעוצמה שטרם נראו בעבר. אף שכל המדינה נמצאת בטווח הטילים, הרי אש כבדה במיוחד צפויה לספוג היישובים הסמוכים לגבול הצפון והדרום - מה שעלול לחייב פינוי אוכלוסייה.⁷ הדבר יעצים את הלחץ על מקבלי ההחלטות בעימות, ויהיו לכך השלכות חברתיות גם לאחר המלחמה.
- במלחמה הבאה עלולה אפוא ישראל לחוות סגר ומצור, היקף נרחב של מתפנים ושל מפונים מבתיהם, מספר רב של נפגעים ונזק רב. יתר על כן, הנזקים הכלכליים עלולים ללוות את ישראל גם זמן רב לאחר העימות. גם הנזקים החברתיים עלולים להימשך זמן רב לאחר תום המלחמה - במיוחד אם המענה לאוכלוסייה האזרחית במלחמה ייחשב לבלתי מספיק - כפי שהיה במלחמת לבנון השנייה. מלחמה

מהסוג הזה לא חוותה ישראל בעשרות השנים האחרונות, וזו עלולה להוביל - בהיעדר אסטרטגיה נכונה - למשבר רב-ממדי. כדי להסיר את האיום מהעורף ונוכח היעדרו של עומק אסטרטגי גיבשה ישראל כבר בימיה הראשונים תורת לחימה שלפיה יש להעתיק את הלחימה מהר ככל האפשר לשטח היריב ולהכריע בו את כוחותיו. למהלך כזה היה ערך עקיף: כיבוש שטחי אויב והפיכתם לקלפי מיקוח.

בעימותים האחרונים - למעט במבצע "חומת מגן" למיגור תשתיות הטרור ביהודה ושומרון - נמנע צה"ל מלנסות להשיג הכרעה באמצעות כיבוש שטח האויב וטיהורו. הסיבה לכך אינה היעדר יכולות, אלא שיקולים אסטרטגיים שונים. אחד השיקולים האלה הוא שבמלחמות החדשות נגד אויב מדינתי למחצה כיבוש השטח אינו סוף המערכה אלא רק תחילתה. את הלקח הזה למדו האמריקנים במלחמת אפגניסטן ובמלחמת המפרץ השנייה: כיבושן של אפגניסטן ושל עיראק הושג במהירות רבה וכמעט ללא נפגעים, אולם לאחר מכן שקעו כוחות הכיבוש במלחמת התשה עתירת נפגעים נגד ארגוני טרור וגרילה. דבר דומה עלול לקרות לצה"ל אם יוחלט, למשל, שעליו לכבוש שטחים נרחבים בלבנון או את רצועת עזה. כל עוד השטחים אינם מטוהרים לחלוטין, עלול גם העורף הישראלי לספוג מדי פעם אש. נוסף על כך, מאחר שהאויבים הנוכחיים אינם מאיימים בכיבוש שטחים נרחבים בישראל, פוחתת חשיבותו של היעדר העומק האסטרטגי מול כוחות מתמרנים.

לכן ייתכן שיש לבחון מחדש את העיקרון שלפיו יש להעתיק את המלחמה מהר ככל האפשר לשטח האויב. כמובן, אין משמעות הדבר שעל צה"ל להימנע מלפעול בשטח האויב. צה"ל פעל ויוסיף לפעול בו ככל שידרש, אולם נראה שתם העידן של כיבוש שטח ושל אחזקתו הממושכת כפי שהיה לאחר המלחמות הגדולות האחרונות: ששת הימים, יום הכיפורים ולבנון הראשונה.

בעקבות ההבנה הזאת ובשל התגברות האיומים על העורף היו שקראו בשנים האחרונות להוסיף "רגל" רביעית - הגנה - לתפיסת הביטחון שכוללת נכון להיום שלוש רגליים: הרתעה, התרעה והכרעה. ההתפתחויות הטכנולוגיות של העשור האחרון - במיוחד בתחום של הגנה אקטיבית מפני טילים (חץ, כיפת ברזל, שרביט קסמים) - לצד מערכות ותיקות יותר כמו גדרות ביטחון ומערכות מיגון והתרעה מקנות להגנה יכולות רבות שכמותן מעולם לא היו לה.

למרות זאת, בעיני המפקדים הבכירים בצה"ל גם היום יש עדיין לרגל ההגנה מעמד משני. לעומת זאת, הדרג המדיני דווקא מייחס חשיבות רבה ליכולת הזאת, והדבר בא לידי ביטוי הן במשאבים שהוא מקצה לבניין הכוח⁸ והן בתפיסה האסטרטגית שלו שלפיה מערכות ההגנה האקטיביות לא רק מספקות הגנה ואורך נשימה,⁹ אלא גם מחזקות את היציבות, מפחיתות את הסיכון להסלמה¹⁰ ומקנות גמישות בקבלת ההחלטות.¹¹

בעיני המפקדים הבכירים בצה"ל גם היום יש עדיין לרגל ההגנה מעמד משני. לעומת זאת, הדרג המדיני דווקא מייחס חשיבות רבה ליכולת הזאת, והדבר בא לידי ביטוי במשאבים שהוא מקצה לבניין הכוח

אבו מאזן נואם באו"ם, ספטמבר 2015 | יריביה של ישראל הגיעו למסקנה שבגלל יכולתם הצבאית המוגבלת ובשל חוסנה הצבאי והלאומי אין ביכולתם להביא למיטוט המפעל הציוני באמצעים צבאיים בלבד

הממד המדיני

סיכון חמור נוסף שטמון בדוקטרינה ההתקפית הוא הפוטנציאל הגלום בה לשחיקה נוספת במעמדה המדיני של ישראל עד כדי הידרדרות לבידוד ולסנקציות. יריביה של ישראל הגיעו למסקנה שבגלל יכולתם הצבאית המוגבלת ובשל חוסנה הצבאי והלאומי של ישראל אין ביכולתם להביא למיטוט המפעל הציוני באמצעים צבאיים בלבד. כתוצאה מכך צמחה מה שניתן לכנות "אסטרטגיית דרבן"¹² למיטוטה של ישראל באמצעות שילוב של מאמצים מדיניים, משפטיים וכלכליים לצד המאמצים הצבאיים.

האסטרטגיה הזאת, שנשענת - כפי שכותב בן-דרור ימיני - על "תעשיית השקרים (ידיעות אחרונות 2014), נוחלת באחרונה הצלחה מסוימת, שכן הנרטיב העומד מאחוריה חילחל לקהלים רחבים במערב, ונראה שהדבר עלול להוביל לצעדים אופרטיביים: סימון מוצרים, חרמות, נקיטת הליכים משפטיים נגד מדינאים ישראלים ונגד מפקדים בכירים בצה"ל וחקירות בין-לאומיות לאחר כל פעולה של צה"ל.

כתוצאה מכך ניצבת כיום ישראל על קרני הדילמה: אם תיישם את הדוקטרינה הצבאית ההתקפית שלה, ייגרמו בהכרח אבדות בקרב האוכלוסייה האזרחית של האויב (בשל האסטרטגיה הצינית והאכזרית שהוא נוקט - מלחמה מתוך אזורים שמיושבים בצפיפות). אבדות אזרחיות בקרב האויב - גם אם הן מוצדקות לפי הדין הבין-לאומי - יחריפו בהכרח את האתגר המדיני (כפי שאירע בעימותים האחרונים), יצמצמו את אורך הנשימה של ישראל במלחמה ויפגעו במעמדה ביום שאחרי העימות. לעומת זאת פעולה מוגבלת ללא הגנה מתאימה משמעותה פגיעות נרחבות בישראל במהלך העימות. במישור הפנימי יש להזכיר את החוזה הלא כתוב בין המדינה לאזרחיה,

ובראשו המחויבות שלה לדאוג לביטחונם האישי מפני איומים חיצוניים ופנימיים. האיום על העורף הוא אפוא אתגר ראשון במעלה של המדינה.

נוסף על כך יש לציין את השינויים בערכים ובנורמות של החברה המערבית - שינויים שלא פסחו על החברה בישראל ואשר יש להם השפעה רבה על עיצובה של תורת הביטחון. אחד השינויים המרכזיים האלה הוא סובלנות אפסית של אזרחי המערב לאבדות בקרב הכוחות המזוינים שלהם. לפי פרופ' אדוארד לוטוואק:

"אנו חיים בתקופה שבה החשש מפני אבדות הוא השיקול העליון המכתיב את אופן הפעלת הכוחות... משפחות החיילים, כלי התקשורת ובסופו של דבר גם הממשלות אינם מוכנים לקבל אבדות בנפש - ולו גם מעטות - כתוצאה מלחימה... ישנה סובלנות מעטה מאוד גם לנפגעי האויב... הפצצה ישירה על אוכלוסייה אזרחית של האויב כמובן אינה באה עוד בחשבון... גם הרג של אנשי צבא [האויב] - אם ניתן להגדיר אותו כ'מוגזם' מוצא מכלל אפשרות".¹³

הגישה הזאת מקשה על ההנהגה לקבל החלטות שתוצאתן תהיה בהכרח נפגעים רבים בשני הצדדים. זוהי אחת הסיבות לכך שישראל מעדיפה כיום שלא לנהל מערכות הכרעה נגד אויביה. וכאשר ישראל אינה רוצה להכריע את אויביה, היא צריכה למצוא חלופה סבירה שתאפשר לה להשיג את שלושת היעדים המרכזיים של הביטחון הלאומי: הגנה על אזרחי ישראל ועל נכסי המדינה, שימור מעמדה הבין-לאומי ויכולתה לקיים חברה משגשגת.

ישראל היא מדינת סטטוס קוו: שאיפתה המרכזית היא לשמר את המצב הקיים, ואילו יריביה שואפים לקעקע את הסטטוס קוו שבו ישראל קיימת ומשגשגת. במשך זמן רב התקיים מעין פרדוקס: ישראל אימצה דוקטרינה התקפית כדי לשמר את הסטטוס קוו, ואילו יריביה ניסו לקעקע אותו באמצעות פעולות התשה והתחמקות מהתנגשות

חזיתית עם ישראל. הדבר נבע מהיתרון המוחץ שהיה לצה"ל בהתקפה. כך נוצרה "מלחמה מקבילית"¹⁴ שבה כל יריב נוקט אסטרטגיה שונה המשרתת יעדים שונים ברמת האסטרטגיה רבתי.

באחרונה - כך ניתן להתרשם - נוחלת האסטרטגיה של היריב הצלחה לא מבוטלת: הוא מנהל מלחמת התשה נגד ישראל שגורמת לה לנזקים משמעותיים, אבל מסיבות שונות זוכה ליחס סלחני וסובלני של העולם. מאחר שמלחמת ההתשה הזאת מכוונת בעיקר נגד העורך האזרחי, מגיבה נגדה ישראל בכוח רב - ומיד סופגת נזקים מדיניים גדולים, שכן את התגובה הקשה של ישראל מנצלים יריביה לניהול מלחמת הסברה אפקטיבית נגדה. כך נקלעת ישראל לתוך מלכוד, ועליה לבחור בין שתי אופציות גרועות: בין תגובה נמרצת וספיגת נזקים מדיניים לבין תגובה רפה וספיגת נזקים חברתיים וחומריים לא מבוטלים.

רק תפיסה שונה, השוללת מהיריב את הישגיו במערכה ומגדירה מחדש את מטרות המפגש האלים, תוכל להקנות בעתיד לישראל ניצחונות ברמת האסטרטגיה רבתי.

הממד התפיסתי

תפיסת הביטחון של ישראל, שנקבעה בשנות ה-50 של המאה הקודמת, התבססה על המציאות הגיאוגרפית של אותה העת:

1. כמעט בכל המישורים קיימת אסימטריה בולטת לרעת ישראל: בגודל השטח, במספר התושבים ובמשאבי הטבע.
2. לישראל יש מבנה גיאוגרפי שכמעט אי-אפשר להגן עליו: היא ארוכה וצרה מאוד ונטולת כל עומק אסטרטגי. במקום הצר ביותר, בין נתניה לטול-כרם, הגיע רוחבה לכ-15 ק"מ בלבד ("המותניים הצרים של ישראל"). כתוצאה מהמבנה הזה יכלו צבאות ערב להיערך בקרבת מרכזי האוכלוסייה והכלכלה של המדינה.
3. בין ישראל לשכנותיה שררה איבה עמוקה שנראתה בלתי ניתנת לגישור ולפתרון בעתיד הנראה לעין.
4. בגלל האסימטריה הבולטת בין ישראל ליריבותיה היה ברור שהיא אינה יכולה להכריע את הסכסוך באמצעים צבאיים, ואילו יריבותיה יכולות - לפחות תיאורטית - להשיג הכרעה צבאית. במילים אחרות: לקיומה של ישראל נשקפה סכנה של ממש. היה ברור שתבוסה שלה בעימות צבאי עם מדינות ערב תביא לקיצה. לכן ישראל הייתה חייבת לנצח בכל עימות צבאי.
5. במוקד האיום על ישראל ניצבו הצבאות הסדירים של מדינות ערב. אלה נבנו ואומנו כדי להכריע את צה"ל ולכבוש את שטח המדינה. על בסיס המציאות הזאת גיבש דוד בן-גוריון את התפיסה הביטחונית של ישראל, שעליה היא נשענת במידה רבה עד היום. אלה הם עיקריה:

1. האסטרטגיה-רבתי של ישראל היא לשמר את הסטטוס קוו. לפיכך מדובר באסטרטגיה רבתי שהיא הגנתית במהותה.
 2. ישראל זקוקה לכוח צבאי גדול כדי לאזן ככל האפשר את האסימטריה הכמותית. מאחר שמשאביה של ישראל אינם מאפשרים לה להחזיק צבא סדיר גדול המשתווה בגודלו לצבאות הסדירים של מדינות ערב, גובש מודל המילואים. תפקיד המילואים הוא לתת לצה"ל את הנפח הדרוש לו במקרה של מלחמה כוללת עם מדינות ערב.
 3. לישראל יש צורך בהשגת הכרעה מהירה כדי לאפשר שחרור מהיר ככל האפשר של אנשי המילואים ולמנוע שיתוק ממושך של המשק.
 4. הכרעה מהירה משיגים באמצעות כוח מחץ התקפי. בגלל זה הושם בצה"ל דגש על בניין הכוח האווירי והכוח המשוריין.
 5. בשל היעדרו המוחלט של עומק אסטרטגי ובשל קרבתם של מרכזי האוכלוסייה לגבול יש להעביר את המלחמה מהר ככל האפשר לשטח האויב. הדוקטרינה הזאת הייתה חיונית גם כדי להשיג הכרעה מהירה וגם כדי להשתלט על שטחים שיוכלו לשמש נכסים אסטרטגיים ("קלפי מיקוח").
 6. כדי לפצות על האסימטריה הכמותית על צה"ל לטפח כל הזמן את יתרונו האיכותי בכוח אדם, באמצעי לחימה ובתורות לחימה.
 7. על ישראל לוודא שבכל עימות צבאי יש לה גיבוי של מעצמה.
 8. תורת הביטחון של ישראל תומצתה לשלוש מילים: התרעה, התרעה והכרעה. התרעה - כדי להאריך ככל האפשר את פרק הזמן בין עימות לעימות; התרעה - כדי שהיה די זמן לגייס את המילואים לפני פרוץ העימות שאותו יוזמים אויביה (החלופה לעומק אסטרטגי); ובליט ברירה - הכרעת היריב לשם הסרת האיום וכדי ליצור התרעה ממושכת.
- תפיסת הביטחון הזאת, שהייתה נכונה מאוד לשנים הראשונות לקיום המדינה והנחילה לה הישגים גדולים - ששיאם היה במלחמת ששת הימים - כבר אינה מתאימה למציאות של היום שכן היא מושתתת על כמה הנחות יסוד שאבד עליהן הכלח:
1. העתקת הלחימה מהר ככל האפשר לשטח היריב הייתה עיקרון נכון מאוד מול אויב מדינתי שנשקפת ממנו סכנה קיומית או סכנה לכיבוש שטחים נרחבים בישראל, אך הגיונו מוטל בספק מול ארגוני טרור וגרילה מדינתיים למחצה כמו חזבאללה וחמאס שאין בכוחם לסכן את קיומה של ישראל או להשתלט על שטחים בישראל ולהחזיק בהם לאורך זמן. האיום העיקרי שנשקף מחזבאללה ומחמאס הוא של אש מרגמות, טילים ורקטות, וכדי לשים לה קץ אי-אפשר להסתפק רק בהעתקת הלחימה לשטח האויב, אלא יש לעשות הרבה יותר מכך - יש לכבוש את כל השטח שממנו נורית

תפיסת הביטחון, שהייתה נכונה מאוד לשנים הראשונות לקיום המדינה והנחילה לה הישגים גדולים - ששיאם היה במלחמת ששת הימים - כבר אינה מתאימה למציאות של היום שכן היא מושתתת על כמה הנחות יסוד שאבד עליהן הכלח

אנשי דאע"ש | הרצון להשיג הכרעה מול ארגוני הטרור והגרילה טומן בחובו סכנה נוספת - של אנרכיה ושל הרעת המצב הביטחוני. הכרעת ארגון טרור מדינתי למחצה כמו החמאס והחזבאללה עלולה להכשיר את הקרקע לעלייתם של ארגונים קיצוניים יותר וחסרי כל מעצורים. כיום יש לישראל "כתובת" ברצועת עזה ובדרום לבנון. האם מצבה ישתפר כאשר לא תהיה שום "כתובת" בשני האזורים האלה?

בין הישויות המדינתיות למחצה של ארגוני הטרור והגרילה לבין ישראל פורצים בדרך כלל בעקבות הידרדרות בלתי מתוכננת ולא בעקבות תכנון מראש של מנהיגי הישויות האלה. אין כמעט שום אפשרות לתת התרעות על הידרדרויות כאלה. בנסיבות החדשות גם פחתה החשיבות של גיוס מהיר של כוחות המילואים, שכן העורף הישראלי אינו חשוף לאיום פלישה. כיום האיום המרכזי על העורף הוא אש הטילים והרקטות, וההתגוננות מפניה אינה באמצעות אנשי מילואים אלא באמצעות מערכות הגנה.

3. אשר לרצון להשיג הכרעה מהירה ביחסי שחיקה סבירים - כפי שצוין, כיום זו משימה שקשה מאוד להשיגה. בניגוד לעבר, כיבוש שטח האויב אינו מבטיח הכרעה ואת סוף המערכה, אלא במקרים רבים זוהי בעצם רק תחילתה של המערכה האמיתית. התוצאה היא שנקיטת גישה התקפית כדי להשיג הכרעה מבטיחה למעשה את המשך השחיקה בעורף ובחזית. רק הגנה חזקה מאפשרת לצמצם את יחסי השחיקה באופן משמעותי.

הרצון להשיג הכרעה מול ארגוני הטרור והגרילה טומן בחובו סכנה נוספת - של אנרכיה ושל הרעת המצב הביטחוני. הכרעת ארגון טרור מדינתי למחצה כמו החמאס והחזבאללה עלולה להכשיר את הקרקע לעלייתם של ארגונים קיצוניים יותר וחסרי כל מעצורים. כיום יש לישראל "כתובת" ברצועת עזה ובדרום לבנון. האם מצבה ישתפר כאשר לא תהיה שום "כתובת" בשני האזורים האלה?

האש ולטהרו. צה"ל יכול לעשות זאת, אך ישראל אינה מוכנה לשלם את המחירים הכרוכים בכך. יתר על כן, מהניסיון אנחנו יודעים שקל, יחסית, לצבא סדיר לכבוש שטחים שעליהם מגינים ארגוני טרור וגרילה, אך קשה הרבה יותר לטהרם, להחזיקם ולדכא בהם פעילות עוינת. זהו לקח שישראל למדה בלבנון, והאמריקנים למדו אותו בעיראק ובאפגניסטן. במילים אחרות: העתקת הלחימה מהר ככל האפשר לשטח האויב כבר אינה משרתת תכלית ראויה.

גם הקונספציה של תפיסת שטח כדי שישמש "קלף מיקוח" אינה תקפה יותר מאותן הסיבות שנמנו לעיל. במציאות של היום שטחים שנכבשים הם יותר נטל מאשר נכס, והראיה לכך היא שארגוני הטרור והגרילה דווקא מאוד מעוניינים שצה"ל יתפרס בשטחיהם, שכן הדבר רק מקל עליהם לפגוע בו. האינטרס של צה"ל הוא הפוך: לשהות זמן קצר ככל האפשר בשטחו של האויב. מובן שאין בדברים האלה כדי לשלול פעולות של צה"ל בשטח האויב. פעולות כאלה חיוניות וימשיכו להתבצע להסרת איומים, לגביית מחירים ולהרתעה - לצד ירי של אש מנגד.

2. בעידן הנוכחי איבדה ההתנעה האסטרטגית הרבה מחשיבותה. הסיבה: חלפה לה - לפחות בעתיד הנראה לעין - הסכנה של מתקפת פתע שתסכן את קיום המדינה. אין כרגע צבאות של מדינות שמאיימים על ישראל, ואילו ארגוני הטרור והגרילה אינם יכולים לסכן את קיום המדינה. יתר על כן, סבבי הלחימה

4. ניתן להרתיע ארגוני טרור וגרילה - ובמיוחד את אלה שצברו נכסים והפכו לגופים מדינתיים למחצה. ההרתעה מבוססת בעיקר על גביית מחיר ועל מניעת הישגים.

5. הגיבוי המעצמתי שכל כך חשוב לישראל עלול להישחק בשל הגישה ההתקפית ואף עלול להוביל לחיכוכים עם ידידותיה. גישה הגנתית משולבת תאפשר לישראל לדרוש - ולקבל - גיבוי מדיני חזק יותר. את החלופה הראויה לגישה ההתקפית ניתן לכוונת בשם גישת "קיר הברזל" - כשמו של המאמר המפורסם שפירסם זאב ז'בוטינסקי ב-1923¹⁵. בבסיס הגישה עומד הרעיון הבא: מניעת הישגים מאויביה של ישראל - לצד גביית מחירים על תוקפנותם - היא הדרך היעילה ביותר לרפות את ידיהם ובסופו של דבר לגרום להם להשלים עם קיומה.

בשנים האחרונות רכשו אויביה של ישראל יכולת משמעותית להזיק לה - באופן ישיר באמצעות אש מדויקת ובאופן עקיף באמצעות יכולתן להפעיל עליה לחצים מדיניים כבדים. פגיעה רב-ממדית כזאת בישראל עלולה לחזק בעיני האויב את ההערכה שלאורך זמן ניתן יהיה להחליש אותה ולמוטטה.

כך, בעוד שכבר לא קיים איום צבאי קיומי על ישראל - בשונה מבעשורים הראשונים לקיום המדינה - הרי צמח איום חדש ומשמעותי על הביטחון הלאומי: שילוב של פגיעות נרחבות בעורף ושל בידוד בין-לאומי. השילוב הזה של מהלכים צבאיים ושל מהלכים מדיניים עלול להביא לערעור החוסן הלאומי בישראל (ראו אזור).

גישה הגנתית חזקה תמנע מאויבינו חלק מההישגים האלה, ואילו פגיעה התקפית, גם אם מוגבלת, תספיק כדי להבהיר את מחירי העימות עם ישראל. כך ימומש באופן המיטבי הרעיון של "קיר הברזל". יש להדגיש שבתוך הדוקטרינה ההגנתית הזאת שמור מקום מרכזי למהלכים ההתקפיים שבהם מפגינה ישראל נחישות, יוזמה ואומץ. כידוע, ההרתעה נוצרת, בין היתר, בזכות הנכונות להפעיל כוח. האויב מעריך את העוצמה של ישראל ואת חוסנה החברתי - בין היתר - על פי נכונותה לשלם מחירים במלחמה. זהו בדיוק המסר המועבר באמצעות

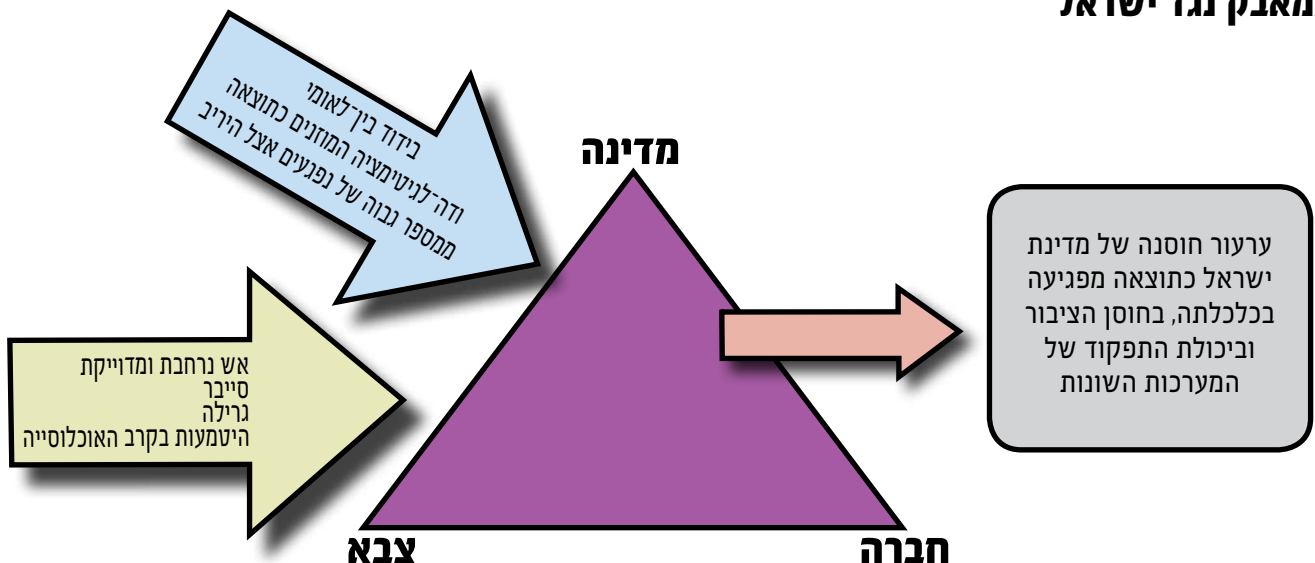
מהלכים התקפיים מבוססי תמרון. ערכם אינו נמדד אפוא רק לפי הפגיעה שהם מסיבים ליכולות הצבאיות של האויב, אלא יש להם תרומה אסטרטגית של ממש. זו סיבה נוספת לכך שלא ניתן להסתפק בגישה הגנתית בלבד.

עם זאת, כאמור, גישה שמבוססת על יציאה מיידית להתקפה כוללת על האויב טומנת בחובה מגרעות רבות. המגרעות המדיניות כבר הוסברו כאן בפירוט רב, אבל יש לה גם מגרעות צבאיות שצריך להביא בחשבון. גם אם מסכימים עם ההנחה המקובלת שהתקפה אינה צורת קרב יקרה יותר במונחים של חיי אדם מאשר קרב הגנה, הרי צריך להביא בחשבון שיציאה מיידית למהלך התקפי יזום וכולל עלולה להסיר כל רסן מהאויב ולדרבן אותו לירי טילים בהספקים המרביים שלו. לעומת זאת, כל עוד ישראל אינה מממשת את האופציה של התקפה כוללת, הרי עצם האפשרות הפוטנציאלית הזאת היא בבחינת גורם מרתיע.

מהדברים האלה עולה שבמלחמה רצוי לנהל אסטרטגיה של מדרגות הסלמה. זוהי אסטרטגיה שיכולה להניב הישגים גדולים ובמקביל למנוע שפיכות דמים והרס מיותרים - בשני הצדדים. האסטרטגיה הזאת מבוססת על תפיסת "השכנוע החמוש" (Armed suasion)¹⁶ שלפיה די לעיתים בהפגנת עוצמה כדי להשיג את ההישגים הנדרשים. העלייה במדרגות ההסלמה ננקטת רק אם ה"רמזים" שפוזרו במדרגות ההסלמה הנמוכות יותר לא נקלטו ולא הובנו כראוי. באסטרטגיה המבוססת על מדרגות הסלמה ועל "שכנוע חמוש" יש להגנה תפקיד משמעותי: היא מפחיתה את הלחץ על ישראל - בחזית הצבאית והמדינית - בעוד שגישה התקפית חזקה מדי עלולה להגביר את הלחץ על ישראל בשתי החזיתות, ובמיוחד בחזית המדינית.

"מטרתה העיקרית של אסטרטגיה זו (אסטרטגיה "השכנוע החמוש") היא להניא את היריב מפעולותיו... זו מדיניות מגננית המתבטאת בהתשה אסטרטגית ובשחיקה אופרטיבית. ההיגיון המסדר הוא הגנתי, אך הוא מלווה ביוזמות התקפיות לשחיקת היריב... הרעיון של אסטרטגיה זו הוא צמצום החיכוך הממושך בין

אזור: נזקי הדוקטרינה ההתקפית נוכח אסטרטגיית האויב לשלב כלים צבאיים וכלים רכים במאבק נגד ישראל

גישה ביקורתית ואפולוגטיקה

לגישה ההגנתית חסרונות וסיכונים משמעותיים המחייבים בחינה מעמיקה:

1. **סיכון להתשה ולהתמשכות העימות** - מה שמחייב אורך נשימה מבצעי ואסטרטגי. השקעת יתר בהגנה, בהנחה שתבוא על חשבון יכולות הכרעה, עלולה לשלול מיישראל את האפשרות לכפות את סיום הסבב האלים באמצעות הכרעה צבאית - אם המערכה אכן תתמשך. יש לזכור שהאויב מעוניין לגבות מיישראל מחיר גבוה ככל האפשר, ומניסיון העבר אנחנו יודעים שאם לא כופים עליו לסיים את המערכה, הוא נוטה למשוך אותה עוד ועוד בתקווה שבכך הוא מגדיל את נזקיה של ישראל. יש הטוענים כי "צוק איתן" הוא דוגמה למערכה שהתמשכה יתר על המידה משום שיישראל נשענה בעיקר על ההגנה האקטיבית מפני טילים שברשותה שהייתה יעילה מאוד, ולכן לא היה לה דחוף לחתור להכרעה. מי שטוענים כך מציינים, שאילו לא הייתה לישראל הגנה אקטיבית, והרקטות של חמאס היו גובות ממנה מחיר בלתי נסבל, היא הייתה חותרת להשיג הכרעה במהירות רבה, והמערכה הייתה מתקצרת מאוד.¹⁸

2. **עלויות גבוהות מאוד של מערכות ההגנה האקטיבית וכניסה למרוץ חימוש**. מערכות של הגנה אקטיבית הן עתירות טכנולוגיה, ופיתוחן והצטיידות בהן כרוכות בהשקעות גבוהות מאוד. יתר על כן, מאחר שהעלויות של הרקטות ושל הטילים התוקפים נמוכות בכמה סדרי גודל לעומת העלויות של הטילים המיירטים, עלולה ישראל להיקלע למרוץ חימוש שבסופו של דבר תתקשה לעמוד בו מהבחינה הכלכלית.

3. **רובוסטיות נמוכה של התפיסה ההגנתית ושל היכולות הנגזרות ממנה נוכח האפשרות של מלחמה רב־זירתית בכמה חזיתות**. אם בניין הכוח ההגנתי ייעשה על חשבון יכולות התמרון של צה"ל או על חשבון מספרם של מטוסי הקרב, קיים סיכון שלצה"ל לא יהיה די כוח להתמודדות עם קואליציה של ארגוני אויב ושל מדינות אויב.

4. **קו ההגנה לעולם ייפרץ**. מאחר שיש לצאת מההנחה שהתוקף תמיד יצליח לפרוץ את קו ההגנה, הרי אם השקענו את רוב משאבינו בהגנה, אנו עלולים למצוא את עצמנו ללא יכולת להתמודד עם הפריצה הזאת של האויב. הדוגמה המובהקת לכך היא קו מאזינו, שבו השקיעה צרפת חלק ניכר מתקציב ההגנה שלה בתקופה שבין שתי מלחמות העולם. לאחר שעלה בידי הגרמנים לעקוף את קו ההגנה הזה, נותרה צרפת חסרת מגן.¹⁹

5. **פגיעה בחופש הפעולה של ישראל** שכן החסינות היחסית שמקנות לה מערכות ההגנה האקטיביות שוללת ממנה - לפחות בעיני דעת הקהל העולמית - את הלגיטימציה לפעול בתקיפות נגד תוקפיה. להערכתנו, ניתן להתמודד עם הסיכונים האלה, ובכמה מהם יש בכלל לראות הזדמנויות:

1. "עמוד ענן" היה מבצע קצר על אף שנעשה במהלכו שימוש נרחב במערכת "כיפת ברזל". זו מילאה באותה המערכה תפקיד שהיה, לדעתנו, משמעותי אף יותר מאשר ב"צוק איתן". אם כך, אין זו

אקסיומה ששימוש בהגנה מאריך בהכרח את המערכה. הסיבות של האויב לקיצור המערכה הן שונות ומגוונות ותלויות מאוד בהקשר הקונקרטי. הגישה שאני מציע במאמר הזה כוללת שילוב של פעילות התקפית לצד הפעילות ההגנתית. נוכח עוצמתו ועליונותו של צה"ל צפויה זו לגרום לאויב נזקים כבדים וללחוץ עליו לסיים את המערכה. כאמור, יש להשוות את החלופה ההגנתית לחלופה ההתקפית שצפויה אף היא להיות ממושכת, אם ברצוננו להגיע למצב של הכרעה צבאית - בעיקר בשל הצורך להגיע לעורפו של האויב, שכן גם ממנו, ולא רק מהחזית, הוא משגר טילים ורקטות. האם צה"ל יכול להשיג הכרעה מול החמאס וחזבאללה? אין בכלל ספק שהוא מסוגל לכך, אבל השאלה היא אם ישראל בכלל מעוניינת בכך - וזאת בהתעלם מסוגיית המחיר. צריך לזכור שגם חמאס וגם חזבאללה מתמודדים כיום עם כוחות קיצוניים עוד יותר מהם ומשמים באופן אירוני מעין "משמר גבול" של ישראל. כלל לא בטוח שסילוקם ישפר את מצבה הביטחוני של ישראל. אסור לשכוח לרגע אילו כוחות צצו ועלו בעיראק ברגע שארה"ב סילקה משם את סדאם חוסיין "הקיצוני". אז מהו ההיגיון ביציאה לפעולה יקרה וממושכת (הכרעת האינתיפאדה השנייה, למשל, נמשכה כמה שנים) שנוגדת את האינטרסים של ישראל? לבסוף יש לשלול את הטענה שההגנה היעילה מונעת מיישראל לקבל החלטה לצאת להכרעה. היא לא מונעת החלטה כזאת, היא רק מקנה מרווח זמן להנהגה לקבל החלטות בלי לחץ.

2. אכן, מול מדינות בעלות יכולות צבאיות מתקדמות וצבאות מתמרנים התבססות על הגנה בלבד היא בעייתית וככל הנראה גם לא רלוונטית. עם זאת, בעתיד הנראה לעין האיום הזה דווקא מצוי בירידה, וההיערכות לקראתו תחשוף את ישראל לסיכונים הסבירים יותר שחומרתם הולכת וגדלה.

3. בהסתכלות על ההגנה כעל פרויקט לאומי רב־שנתי, ניתן להגיע למסקנה כי אין מדובר בהוצאה שגדולה על ישראל. בהערכה גסה, הצטיידות בכ־30 אלף מיירטי כיפת ברזל - היקף גדול יחסית - יעלה לישראל כ־5.5 מיליארד שקלים וכפול מזה אם מביאים בחשבון את ההוצאות הנלוות.²⁰ הסכום הזה - בפריסה ל־10 שנים - הוא כ־2% בלבד מתקציב הביטחון. וזה עוד לפני שמביאים בחשבון את הסיוע האמריקני לפיתוח ולרכישתן של המערכות האלה. לפיכך מדובר בהשקעה גבוהה, אך לא בלתי סבירה. זהו מרוץ חימוש שיישראל - בוודאי בעזרת ארה"ב - יכולה לעמוד בו. לבסוף אסור לשכוח שתי נקודות חשובות: הראשונה, אין צורך ליירט את כל הרקטות התוקפות. מערכות המכ"ם המתוחכמות של מערכות ההגנה מחשבות את מסלולי המעוף של הרקטות ושל הטילים ומשגרות מיירטים רק לעבר אלה מהם שעומדים לגרום לנזקים; השנייה, החישוב של מחיר טיל מיירט לעומת מחירו של טיל תוקף אינו מדויק. החישוב המדויק צריך להיות מחירו של טיל מיירט לעומת מחיר הנזק שהוא מונע.

4. "קו ההגנה לעולם ייפרץ" היא הנחת העבודה של כל מפקד. גם קו ההגנה המתואר במאמר הזה אינו הרמטי. השאלה היא האם הוא יעמוד בייעודו גם לאחר כישלונות מסוימים. הדוגמה של הגדר למניעת הסתננות בגבול עם מצרים יכולה לספק את התשובה: גם אם מדי פעם מצליחים מסתננים לעבור אותה, הרי היקף

המבצעים האלה לא חתר צה"ל להשיג הכרעה צבאית אלא התמקד בהגנה על העורף ובגביית מחיר כבד מהאויב. עדות נוספת לכך שישראל מאמצת אסטרטגיה הגנתית היא החלטת הדרג המדיני להשקיע עוד ועוד משאבים בהגנה: עוד גדרות - למשל, באחרונה החל פרויקט גדול להקמת גדר ביטחון לאורך הגבול עם הירדן - עוד מכשולים על הגבול²¹ ועוד הגנה אקטיבית, לעיתים אף בניגוד לדעת הצבא.²²

באסטרטגיה ההגנתית טמונים גם חסרונות וסיכונים: סיכון להתארכות משך הלחימה, סכנה לחופש הפעולה של ישראל נוכח העובדה שאמצעי ההגנה מפחיתים מאוד את אבדותיה ואת נזקה, כך שכביכול אין לה לגיטימציה לגבות מחיר כואב מאויביה, העלויות הגבוהות של אמצעי ההגנה - עלויות שעלולות לבוא על חשבון ההשקעה באמצעים התקפיים - וכן החלשת ההרתעה נוכח המחירים הנמוכים יחסית שמשלם האויב על תוקפנותו.

להערכת, ניתן לנהל את הסיכונים האלה, מה גם שהם קיימים בחלקם גם אם נוקטים אסטרטגיה התקפית מובהקת. למשל, מערכה להשגת הכרעה עלולה גם היא להיות ממושכת, ואובדן הלגיטימציה לפעול עלול להיות לא רק תוצאה של אבדות מעטות בצד הישראלי, אלא

החדירות ירד באופן משמעותי, והאיום הכולל ירד אל מתחת לסף הרלוונטיות. לצד זאת יש להזכיר שהתפיסה המוצעת כוללת רכיב התקפי משמעותי - בוודאי יותר מזה שיש ליריב - וכל ייחודה לעומת התפיסה הקודמת הוא שאין בה חתירה להכרעה. 5. הפחתת הפגיעות בעורף באופן דרמטי אכן עלולה להקשות על ישראל להשיג לגיטימציה - אך בעיקר למהלכים התקפיים רחבים. היא לא תקשה על ישראל להוציא אל הפועל התקפות ממוקדות. בכל מקרה, ברור שיש לראות בהפחתת הפגיעה בעורף התפתחות חיובית ולא לייחל לפגיעות מטעמי לגיטימציה. יתר על כן, להערכת, גם אילולא הייתה ישראל מסוגלת להגן על עורפה מפני טילים, היא הייתה מתקשה לגייס לגיטימציה למהלך התקפי נרחב.

סיכום

אימוץ הגישה המועילית במאמר - התמקדות בהגנה לצד ניהול התקפות ממוקדות (מערכה מתמשכת באש נגד יכולות ונכסים איכותיים בשילוב עם תמרון מוגבל להדיפת איומים ולהעמקת פגיעה) - יסייע ליצירת לחץ צבאי רב על האויב (שיהיה גדול בהרבה מהלחץ

למעשה כבר ב"עמוד ענן" וב"צוק איתן" נקטה ישראל אסטרטגיה הגנתית. בשני המבצעים האלה לא חתר צה"ל להשיג הכרעה צבאית אלא התמקד בהגנה על העורף ובגביית מחיר כבד מהאויב

גם של אבדות מרובות בצד האויב בעקבות יישומה של דוקטרינה התקפית. אשר לעלויות ההגנה - הן אכן גבוהות, אך לא מעבר ליכולותיה של ישראל.

יש להדגיש כי הדוקטרינה ההגנתית המוצעת אינה מוגבלת רק להגנה אקטיבית מפני טילים ורקטות, אלא כוללת גם מכשולים פיזיים וחכמים בגבולות, הגנה תקיפה באמצעות מנהרות, היערכות הגנתית מפני פשיטות גרילה, היערכות הרשויות והאוכלוסייה לשעת חירום ועוד.

במסגרת המאמר הזה לא התיימרתי ולא היה באפשרותי לנתח את כלל הסיכונים (והסיכויים) הכרוכים באימוץ הדוקטרינה ההגנתית, ובוודאי שהמאמר הזה אינו יכול לשמש מדריך בלבדי לקבלת החלטות בתחום הזה. עם זאת, עולה ממנו הצורך בבחינה מעמיקה של החלופה הזאת, וראוי שצה"ל והדרג המדיני יקיימו בחינה כזאת, מאחר שנדמה כי טמונים בחלופה הזאת יתרונות רבים. ההצעה לאמץ דוקטרינה הגנתית היא תולדה של נסיבות גיאוגרפיות ספציפיות לצד התפתחויות טכנולוגיות יוצאות דופן. אף שהתפיסה הזאת נוגדת במידה רבה את האתוס של צה"ל, בהחלט ייתכן שהיא הדבר הנכון לעת הזאת.

ההערות למאמר מופיעות בסוף הגיליון.

שהוא יפעיל על ישראל) ויעניק לישראל את היתרונות האסטרטגיים הבאים:

1. פיצוי על היעדר עומק אסטרטגי ועל פגיעות נכסיה, כפי שהיה מגולם ברעיון של העתקת המלחמה לשטח האויב.
2. חיזוק ההרתעה באמצעות מניעת הישגים מהאויב (Deterrence by denial).
3. מניעת פגיעה קשה במשק.
4. הגנה על רציפות הפעולה של צה"ל.
5. הגנה על אזרחי ישראל ושימור התפקוד הרצוף של מערכי הליבה במדינה.
6. חיזוק מעמדה הבין-לאומי של ישראל הודות להפחתת הנזק האגבי הנגרם לאויב והודות להפגנת הריסון העצמי.
7. לבסוף: אסטרטגיה הגנתית תחזק בטווח הארוך את הדימוי שיש לישראל של "קיר הברזל", שכל ההתקפות מתנפצות עליו. דימוי כזה עשוי בסופו של דבר להחליש את המוטיווציה של אויבי ישראל לתקוף אותה שוב ושוב.

למעשה כבר ב"עמוד ענן" וב"צוק איתן" נקטה ישראל אסטרטגיה הגנתית אף שעדיין לא גיבשה באופן רשמי דוקטרינה כזאת. בשני